

Раковски поставя периодиката сред трите фактора на Възраждането: „черкова, училище и печат (преса)“¹⁶.

Според Каравелов „Журналистиката е ръководителница на народът, следователно тя е длъжна да преследува общественото зло, да поощрява добрите начала, да открива истината, да обличава безчестните и да защитава народът си от всяка една страна.“¹⁷ Бъдещето на народа, отново според Каравелов, в значителна степен се определя от характера на въздействието върху аудиторията, от това зависи дали „от българската новоизорана нива“ ще се събере „повече къклица, нежели чисто жито“¹⁸.

Чрез възрожденската ни периодика става възможно без наличието на българска държава да се води своеобразна национална вътрешна и външна, културна, образователна и пр. политика. Фактически се дава приоритет на „медийната революция“, тъй като цел и на революцията с оръжие е пропагандният ефект. Това личи дори в програмата на БРЦК - още в началните ѝ две точки акцентът е върху революцията „морална“ и след това - „с оръжие“¹⁹. Случва се във века, когато се шири либералната илюзия за всесилието на общественото мнение.

Още първото ни периодично издание сп. „Любословие“ (Смирна, 1842, 1844-1844) носи характера на модерност с широкия хоризонт към света, който отваря за своите сънародници с толерантността, със стимулирането на модерната нация. По Фотиново време се водят разгорещени спорове за посоката на нашето развитие. С първата крачка, пробната книжка на сп. „Любословие“, първооснователят на журналистиката ни застава на позицията на „просвещената, люботрудната и прехвалната Европа“²⁰. Фотинов отваря чрез списанието си за своите сънародници един нов свят, стряскащ някои от тях включително със стремежа му да синхронизира българското общество с „търкалянието“ на тогавашния свят²¹.

При Иван Богоров са твърде много белезите на модерното: началото на българското вестникарство, на специализирания ни печат²², говоримия език, атаките на назадничавия манталитет, нови журналистически форми, които въвежда (например вестникарския пътепис), и пр. Но не бива да се пропуска наблягането върху функциите на журналистиката по посока на гражданското общество, което личи дори в главата на първия първия български вестник „Български орел“ (Лайпциг, 1846-1847) с ключовите думи: „известник граждански, търговски и книжовен“. Богоров е твърде чувствителен към модернизационните процеси и на „високо“ идейно ниво, и на „ниско“ битово.

В гравивните традиции на нашата журналистика е редакциите да са „гравитационни полета“ за гражданско съзряване и действие. Не ще се разпростирам